Проект!

ГОДИШНА ПРОГРАМА

ЗА РАЗВИТИЕ НА

ЧИТАЛИЩНАТА ДЕЙНОСТ

В ОБЩИНА ЕЛЕНА

ПРЕЗ 2024 ГОДИНА

I. ВЪВЕДЕНИЕ. АНАЛИЗ НА РЕСУРСИТЕ

Годишната програма за развитие на читалищната дейност в община Елена за 2024 година се създава в изпълнение чл. 26 а, ал. 2 от Закона за народните читалища и е базирана на предоставените от общинските читалища планове за дейността им през същата година. Изготвянето на Програмата цели обединяване на усилията за по-нататъшно развитие и укрепване на читалищата като важни обществени институции чрез поставяне на конкретни задачи, целящи повишаване на обществената роля и все по-дълбокото им утвърждаване като традиционни културни, образователни и информационни центрове.

Съчетавайки в себе си традиции и съвременност, читалищата в община Елена имат възможност да откликват на специфичните за всяко селище духовни, информационни и социални потребности.

На територията на община Елена действащи са 19 народни читалища:

- НЧ „Напредък - Елена -1863" гр. Елена;
- НЧ „Просвета - Разпоповци - 1881" гр. Елена;
- НЧ „Надежда - Беброво -1870" с. Беброво;
- НЧ „Хр. Смирненски - 1890" с. Чакали;
- НЧ „Събуждане - 1894” с. Средни колиби;
- НЧ „Просвета - 1897" с. Палици;
- НЧ „Наука - 1899" с. Костел;
- НЧ „Наука - 1900" с. Марян;
- НЧ „Искра - 1900" с. Константин;
- НЧ „Пробуда - 1903" с. Илаков рът;
- НЧ „Надежда -1904 " с. Тодювци;
- НЧ „Развитие - Руховци - 1914" с. Руховци;
- НЧ „Надежда - 1927” с. Шилковци;
- НЧ „Просвета - 1927" с. Дрента;
- НЧ „Св.св. Кирил и Методий - 1928 г." с. Буйновци;
- НЧ „Надежда - 1942” с. Бадевци;
- НЧ „Иван Комитов - 1976" с. Каменари;
- НЧ „Съзнание - 2012” с. Яковци;
- НЧ „Съгласие – 2014” с. Блъсковци.

Основните дейности, които се развиват, са любителското художествено творчество, културно-масовата и библиотечна дейност.

С дълбоки традиции в община Елена е художествената самодейност – участниците в певчески, танцови и театрални състави са повече от 400 – от детска до пенсионна възраст.

Закономерно най-разнообразни и мащабни са събитията, запланувани от НЧ „Напредък – Елена – 1863“ – 10 са действащите формации, в които активно се включват повече от 220 души.

Освен участия в регионални, национални и международни фестивали и конкурси, представителите на НЧ „Напредък - Елена – 1863“ обогатяват празничния живот чрез утвърдени и нови прояви, някои от които влизат в Календара на културните събития в общината. Читалището със 160-годишна история е положителен пример и за добрите резултати, които дава съвместната работа с ЦПЛР, Музея на Възраждането „Иларион Макариополски“, училищата, детските градини, ККП „Възраждане“.

На 31.12.2023 г. се навършиха 160 години от учредяването на читалището и през 2024 година ще има събития, посветени на годишнината – „Празник на самодееца – 160 години назад“, „Празник на открито през месец август“, „Среща на читалища с името „Напредък“ и др.

В плана за дейността през 2024 година е направен сериозен анализ на силните и слабите страни в живота на читалището, набелязани са мисията, визията, целите…Предложени са индикатори за изпълнението на годишната програма, които биха били полезни за голяма част от общинските читалища, които по една или друга причина не могат да се похвалят с инициативност и новаторство.

НЧ „Просвета – Разпоповци – 1881“ е читалището, което продължава с всяка изминала година да разширява дейността си. Танцов фолклорен клуб “Еленика“ отдавна е част от културния живот на общината, чест гост на прояви в малките населени места, има участия в национални и международни фестивали.

Читалището работи с деца, библиотечната дейност е осезаема, настоятелството е активно в реализиране както на нови, така и на утвърдени форми на културен живот – изложби, прожекции на филми, вечеринки. В предложението за дейността през 2024 година читалищното настоятелство отново залага на разнообразие от прояви, насочени към всички възрасти и вкусове – „Пролет в Разпоповци“ е проява, която заради поетичния си и музикален характер е включена в общинския календар.

Сред най-активните се нарежда и НЧ „Съгласие – 2014“ с. Блъсковци, което се утвърди като пазител и обновител на традициите с Празника на шарената черга, старите занаяти и народния бит и Празника на мекицата. В плана за 2024 година читалището включва нови прояви, свързани с Благовещение, Еньовден, десетгодишнината от създаването си. Самодейците от с. Блъсковци откликват на поканите от страна на Общината и други читалища, включвайки се с песни, танци и възстановки, обновяват репертоара както не певческата, така и на танцовата формация.

НЧ „Наука – 1900“ с. Марян също е сред „отличниците“ с разнообразието от прояви – концерти на изтъкнати певци, постоянна изложба, инициативи за поддържане чистотата в селото, набирането на дарения, които са предназначени за обновяване на материалната база.

Не така е при много от останалите читалища - повечето залагат на утвърдена програма, не търсят път към младите, задоволяват се с почерпка по повод на Бабинден, Трифон Зарезан, Баба Марта, Осми март, сборовете, Коледа и Нова година.

Демографската криза е проблем, който осезателно се усеща и в живота на читалищата – населението в селата е все по-застаряващо, а млади хора, които да продължат самодейността, в повечето случаи няма. В някои от малките населени места, където няма танцови и певчески формации, основно се извършват изследвания, свързани с историческото минало, четат се здравни беседи, отдава се почит на загиналите във войните, организират се традиционните сборове.

II. ЦЕЛИ

1. Основна цел на програмата

Цел на Програмата е да подпомага и обединява организирането и реализацията на комплекса от читалищни дейности, да стимулира настоятелствата да се стремят да превръщат читалищата в търсена творческа, информационна и социална среда за всички възрасти.

Създадена на база предложенията на читалищните настоятелства, Програмата е и индикатор за степента на инициативност, креативност и мащабност в намеренията за читалищен живот през 2024 година.

С реализацията ѝ ще се обединят усилията на читалища, Община, кметства, кметски наместничества и неправителствени организации за укрепване и утвърждаване на читалищата като носители на българския дух, традиция и култура. Независимо от населеното място, те трябва да останат средище на духовност, просветност и творчество за всички възрасти.

2. Основни цели в работата на читалищата

2.1. Развитие и утвърждаване на духовните и културни ценности на гражданското общество;

2.2. Институционално укрепване като местни общностни центрове за обогатяване на културния живот, социалната и образователната дейност в населеното място, където функционират читалищата;

2.3. Проучване, възстановяване и запазване на обичаите и традициите в населените места в община Елена;

2.4. Разширяване на традиционните читалищни дейности и търсене на нови форми чрез ускорено навлизане на съвременните комуникационни и информационни технологии. Осигуряване на достъп до информация;

2.5. Повишаване ролята на читалището за социална и културна интеграция на различни общности (групи в риск от социална изолация, неравностойно положение, провеждане на дарителски инициативи и др.);

2.6. Повишаване ролята на читалището като реален партньор на училището, детската градина, МКБППМН за повишаване интереса на децата и учениците към наука, изкуство, здравословен начин на живот.

III. ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ И ПРИОРИТЕТИ НА ОБЩИНСКИТЕ ЧИТАЛИЩА

3. Основни дейности:

3.1. Библиотечна дейност:

Истината е, че библиотечната дейност бавно и все по-категорично свива своя обем. С малки изключения нови книги не се закупуват, някъде се правят щедри дарения от книги, които са нови и атрактивни, но читателите са малко. Това, а и високата цена на книгите, демотивира членовете на читалищното настоятелство да закупуват нови.

Препоръчва се на читалищата в селата Беброво и Константин да продължат съвместните инициативи с деца и ученици от детските градини и училищата.

Където е възможно, да се предоставят безплатни компютърни услуги и интернет, защото това е тенденцията – бъдещето е в новите технологии, те са източникът на информация, който измества книгите и средствата за масова информация под формата на вестници и списания.

3.2. Културно-масова дейност:

В своите планове за 2024 година всички читалища са предвидили събития, които целят обогатяване живота на населеното място с организиране и провеждане на вече утвърдени сборове, годишнини, официални и местни празници.

В плана си за 2024 година НЧ „Напредък – Елена – 1863“ отново предвижда богата палитра от прояви, сред които концерти, театрални постановки на гостуващи трупи, фестивали, честванията, прожекции, поетични четения…

В някои от селските читалища са планувани дейности с деца и ученици през летните месеци.

3.3. Любителско художествено творчество:

3.3.1. Самодейни състави:

- **НЧ „Напредък – Елена – 1863“ -** Женски битов хор, ВГ „Незабравими мелодии“, Хор „Полифония“, Балетна формация „Виктори“, Фолклорна формация „Балканджийче“, Клуб за автентични народни хора „Самодиви“, Театрален състав, Клуб за модерни танци, Младежко театрално студио.
- **НЧ „Просвета – Разпоповци – 1881“ -** Театрален състав, Танцов фолклорен клуб „Еленика“, Детско творческо студио.
- **НЧ „Съгласие – 2014“ с. Блъсковци -** ВГ „Гласовете на Зинзъра“ и Танцов фолклорен клуб „Стръмена“
- **НЧ „Надежда – Беброво – 1870“ -** Детска група за народни песни и танци „Бебровски славейчета“ и Група за народно пеене „Бебровски славеи“
- **НЧ „Искра - 1900“ с. Константин -** Група за обработен фолклор и Детска група
- **НЧ „Просвета – 1897“ с. Палици -** Певческа група за народни песни „Народни искри“ и Певческа група за стари градски песни „Романтика“
- **НЧ „Наука – 1900“ с. Марян -** женска певческа група „Български славей“

- **НЧ „Св. св. Кирил и Методий – 1928“ с. Буйновци -** Певческа група „Острец“
- **НЧ „Развитие – Руховци – 1914“ -** Фолклорна група „Златен славей“
- **НЧ „Пробуда – 1903“ с. Илаков рът -** Певческа група „Росна китка“
- **НЧ „Христо Смирненски – 1890“ с. Чакали -** Вокална група „Ручеи пенливи“.

В Шилковци, Средни колиби, Яковци, Дрента, Бадевци, Каменари, Тодювци самодейни състави няма.

3.3.2. Необходимо е повишаване на художествено-творческите постижения на любителските състави и индивидуалните изпълнители, обогатяване на репертоара, привличане на нови членове;

3.3.3. Очаква се активно участие на самодейните състави и индивидуалните изпълнители в общински, регионални, областни, национални и международни фестивали и форуми; 2.3.3. Важно е да се търсят нови, атрактивни форми за изява на младежите, подпомагане на техни инициативи.

3.4. Подобряване финансовото състояние на читалищата чрез:

3.4.1. Контакти с личности и фирми за набиране на допълнителни средства за по-активно и пълноценно участие на любителските състави в конкурси, фестивали програми от различен мащаб;

3.4.2. Кандидатстване по програми и проекти, вкл. и за допълнителна субсидия до Министерство на културата;

3.4.3. Наем за ползване на читалищна зала и помещения;

3.4.4. Дарения.

3.5. Приоритети:

<u>Приоритет 1.</u> И през 2024 г. Община Елена ще подкрепя дейността на читалищата с методическа и организационна помощ

<u>Приоритет 2.</u> МКБППМН ще продължи ползотворната работа през двата летни месеца в селата Константин, Беброво, Каменари и Блъсковци, където се ползва базата на читалището и занимания с деца и ученици осъществяват секретарите

<u>Приоритет 3.</u> Читалищата ще се утвърждават като центрове, в които си дават среща традиция и съвременност. Привличането на млади хора остава да бъде основна задача на настоятелствата. Не се забравят и възрастните, утвърдили се през годините читалищни деятели, за които се организират специални честванията.

V. ФИНАНСИРАНЕ

Сериозен е проблемът с финансирането – повече от 15 години общата субсидирана численост от държавния бюджет е непроменена – 17. Последните две години Министерството на културата не предостави възможност за кандидатстване за допълнителна субсидирана численост. Това поставя пред читалищните настоятелства необходимостта от повече инициативност и гъвкавост за привличане на допълнителни средства.

Основното финансиране на читалищата е чрез държавната субсидия. Разпределението се извършва от специална комисия, назначена със заповед на кмета.

Освен чрез делегираните държавни средства, читалищата имат възможност да реализират собствени приходи от наеми, дарения, услуги, самодейни изяви, спечелени проекти.

VI. СРОКОВЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ

Настоящата Програма за развитието на читалищната дейност в община Елена е разработена съгласно чл. 26 а, ал 2 от Закона за народните читалища и е с продължителност до 31 декември 2024 година.

Неразделна част от Програмата е **Приложение 1**, което съдържа конкретните предложения за плануваните дейността на народните читалища в община Елена за 2024 година.

Изготвил:

Цветана Гайдарова

Главен експерт „Образование и култура“